KUR’ÂNIN MAHLUK OLUP OLMADIĞI HK. (10)

(...dünden devam)

Kur’ân önce, Arap lehçelerinin en fasîhi olan Kureyş lehçesi ile indi. Fakat bu lehçe ile Kur’ân’ı okumak, diğer kabîlelere zor gelince, Allah Elçisine bu durumu arz ettiklerinde onlara, Kur’ân’ı, kendi lehçeleriyle okuma müsâadesi verilmiş, Kur’ân’ın, yedi harf üzere indiği, bunlardan herhangi biriyle okunabileceği belirtilmiştir (Ebû Dâvûd, Vitr: 22; Nesâ’î, İftitâh: 37). Bu suretle asıl Kur’ân’ın indiği Kureyş lehçesiyle okuma zorunluluğu kaldırılmıştır. Bir Arap için kendi lehçesini bırakıp başka bir lehçe ile Kur’ân okuması hattâ kendi diliyle Kur’ân okumaya tam anlamıyla muktedir olan Kureyşlinin, meselâ Temîm lehçesiyle okuması câiz olunca, Arapça’yı iyi bilmeyen bir yabancının da, asıl önemli olan mânâ ile yetinerek Kur’ân’ın tercemesini okuması caizdir.” demektedir
(
Abdu’l-Azîz Ahmed ibn Muhammed el-Buhârî, Keşfu’l-esrâr (Keşf-i Pezdevî): 1/24 İstanbul, 1308).

Nizâmu’d-dîn el-Ensârî, güvenilir birine dayandırdığı habere göre Hasan-ı Basrî(ö. 110/728)’nin talebesi, tasavvuf silsilesinin ilk halkalarından biri olan **Habîb-i Acemî,** dili Arapça’ya iyi yatmadığı için namazda Kur’ân’ın Farsça tercemesini okurmuş

Ensârî’nin kendi ifadesi şöyledir:

□□□ □ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□ □□ □ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□ .□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□ □ □□□□□□ □□ □ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□ ء□□□□□□□□ ء□□□□□□ ج□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□ ج□□ .□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□ :□□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□:Bilginlerden kimine göre Kur’ân, lafız ve mânâ bütünüdür, kimine göre de sadece mânâdır, lafız, Kur’ân’ın temel taşı değildir. İşte, Kur’ân’ın temel taşının söz kalıpları değil, fakat mânâ olduğunu söyleyenler diyorlar ki:) Bunda, Arapça’yı bilmemek, dilin Arapça’ya yatmaması gibi bir özür dolayısıyla Kur’ân’ın Farsça okunabileceğine işaret vardır. (İmam-ı A‘zam’dan aktarılan) doğru görüş budur. Onun iki öğrencisi (Ebû Yusuf ve Muhammed) de bu görüştedirler. Bu, özür halinde mânânın, lafzın yerine geçmesidir. Güvenilir birinden duymuştum ki: Muhaddislerin tâcı, müctehidlerin imâmı Hasan Basrî’nin talebesi olan: âriflerin

ve velîlerin tâcı, silsile şeyhi Habîb-i Acemî (Allah ikisinin de ruhunu yüceltsin ve onların bereketi hürmetine bizi rızâsına uygun işlerde başarılı kılsın), dili Arapça'ya yatmadığı için namazda Kur'ân'ı Farsça okurdu.

(Kur'ân'ın, sadece mânâdan ibâret olduğunu ispat için bu delîli ileri sürenlere verilecek) Meşhur cevap şudur: Bu müsâade, Kur'ân, sadece mânâdan ibâret olduğu için verilmiş değil; lafız, zorunluluk halinde gerekliliği kalkan zâid (ilâve) bir rükün olduğu için verilmiştir [Kur'ân mânâ ve lafız olarak iki temelden oluşur. **Asıl temel taşı mânâdır, lafız da onu insanlara taşıyan zâid (fazladan) bir rükündür. Zorunluluk halinde bu tâlî rükün düşer]. Asıl temel rükün olan mânâ, lafız rüknünün de yerini alır.** (Abdu'l-Alî Muhammed ibn Nizâmi'd-dîn el-Ensârî, Favâtihu'r-Rahamût bi şarhi Musellemi's-subût, Mısır, Bûlak, 1324, s. 2/8)

***